

а також об'єкти з гладкою поверхнею (полірований пластик, скло) та поверхні з шорсткого матеріалу (мерея, парафін і т. п.). Час реакції цих матеріалів з парами ціаноакрилата відрізняється, тому вони повинні досліджуватися окремо [3, с. 234].

Таким чином, на теперішній час ціаноакриловий метод можна кваліфікувати як універсальний метод по виявленню латентних слідів рук та найбільш доречний при дослідженні об'єктів з імовірною наявністю слідів папілярних ліній на них, за умови якщо такі об'єкти були вилучені та упаковані належним чином та направлені на дослідження до експертних установ в розумні строки.

Список бібліографічних посилань: 1. Чудинова А. В. Досвід використання дактилоскопії в різних країнах світу, у тому числі різних країнах Європи : інформ. лист. Київ : ДНДЕКЦ МВС України, 2011. 19 с. 2. Аністратенко В. В., Кузнецов В. А., Щавелев А. В., Димитрова Ю. В. Світовий досвід використання ефірів ціаноакрилової кислоти в криміналістиці : метод. лист. Київ : ДНДЕКЦ МВС України, 2006. 11 с. 3. Селезнев В. М., Червяков М. Э. Особенности выявления следов рук с применением эфиров цианакриловой кислоты. *Вестник Красноярского государственного аграрного университета*. 2014. Вып. 9. С. 232–238. 4. Методика дактилоскопічної експертизи. Експертна спеціальність 4.6 «Дактилоскопічні дослідження» / уклад.: І. І. Жолтанська, В. А. Кузнецов, А. В. Щавелев та ін. Київ : ДНДЕКЦ МВС України, 2014. 119 с.

Одержано 10.10.2019

УДК 343.98

Олена Сергіївна БОГОМОЛОВА,

судовий експерт відділу економічних досліджень

Харківського науково-дослідного

експертно-криміналістичного центру МВС України

МЕЖІ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ЕКСПЕРТА ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Судово-економічні експертизи являють собою окремий клас експертних досліджень, об'єднаних спільністю знань економічних наук. Ґрунтуючись на спеціальних знаннях, в процесі проведення судово-економічних експертиз експерти можуть встановити і оцінити ознаки викривлень економічної (бухгалтерської) інформації, і визначити економічні наслідки таких фактів, в тому числі виявити ступінь їх впливу на результати фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання.

Слід підкреслити, що виключно важливе значення має своєчасне і повне вилучення у суб'єктів підприємницької діяльності всіх необхідних бухгалтерських і фінансових документів, що відображують господарські операції. Які цікавлять слідство, оскільки висновки експерта обґрунтовуються бухгалтерськими документами (первинними документами та обліковими регістрами).

До безпосередніх об'єктів економічної експертизи, на яких ґрунтується висновок експерта, відносяться:

- первинні та зведені бухгалтерські документи (прибутково-видаткові накладні, ордери, звіти матеріально відповідальних осіб, накопичувальні та оборотні відомості);
- облікові регістри (картки або книги матеріального обліку, касові книги, журнали-ордери, відомості, головна книга);
- звітність (квартальні та річні бухгалтерські баланси з додатками, статистична звітність);
- інвентаризаційні описи та порівняльні відомості, акти інвентаризації.

Таким чином, об'єктом судово-економічних експертиз є документальні дані – носії економічної інформації про фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання.

Слід також зазначити, що всі необхідні для дослідження матеріали повинні подаватися на експертизу систематизованими і згрупованими за призначенням в хронологічному порядку, а матеріали провадження пронумерованими і підшитими, та повинні містити опис. Однак на практиці слідчі не в повній мірі дотримуються даних вимог, направляють матеріали не тільки не згрупованими, але і не пронумерованими.

Це значно ускладнює роботу експерта, не дозволяє йому робити в своєму висновку посилання на конкретні документи, вказуючи їх розташування у відповідних томах провадження. З цієї ж причини експертом витрачається додатковий час на вивчення представлених матеріалів і проведення досліджень. Більш того, часто на етапі підготовки об'єктів для експертизи ініціатори досить часто допускають непоправні помилки, пов'язані з прилученням до провадження не всіх необхідних документів, які характеризують конкретну фінансово-економічну операцію, а тільки окремих фрагментів документального підтвердження майнових злочинів.

Разом з документами про призначення (або залучення експерта) експертизи, експерту слід надавати документи бухгалтерського та податкового обліку, які містять відомості, а саме вихідні дані для вирішення поставлених питань. Якщо призначено експертизу на перевірку висновків акту ревізії, водночас у документі

про призначення експертизи (ухвалі, постанові про залучення експерта) необхідно зазначити, які висновки і з яких причин викликають сумнів, або суперечать іншим матеріалам провадження, або необхідно підтвердити або спростувати.

Дотримання основних рекомендацій і правил при призначенні економічних експертиз, ділові контакти слідчих з експертами на стадії підготовки відповідних постанов, своєчасне задоволення клопотань про надання необхідних матеріалів сприятимуть більш раціональному використанню робочого часу експерта, поліпшенню якості досліджень і формулюванню об'єктивних висновків по поставленим питанням.

На вирішення судової економічної експертизи ставляться наступні запитання:

- Чи є факти нецільового витрачання бюджетних коштів посадовою особою за період 2014–2015 років, якщо так, то в якій сумі, на які цілі і яким способом здійснено нецільове витрачання бюджетних коштів?

- Чи підтверджуються документально висновки ревізії в частині нецільового витрачання посадовою особою Особа 1 бюджетних коштів, виділених в якості субсидії на загальну суму 500 000 гривень?

- Яким чином були витрачені зазначені кошти? На підставі чийх розпоряджень здійснювалося витрачання зазначених коштів? Чи були допущені порушення при їх витрачанні?

До компетенції судового експерта також відносяться наступні запитання:

- Чи підтверджуються висновки акту ревізії (вказати номер) в частині або в цілому (вказати саме висновки акту ревізії) і з яких причин викликають сумнів (суперечать іншим матеріалам справи, або непереконливо обґрунтовані тощо) ?

- Чи дотримані умови витрачання бюджетних коштів, встановлені діючими нормативними актами? Які умови витрачання бюджетних коштів, передбачені діючими нормативними актами, порушені? Який механізм порушень?

За рамками проведення економічної експертизи знаходяться вирішення наступних задач:

- відновлення обліку, проведення виїзних зустрічних перевірок, інвентаризації, контрольних обмірів обсягів виконаних робіт, ревізій суб'єктів підприємницької діяльності;

- проведення рахункових робіт, де не потрібні спеціальні знання експерта-економіста, а саме: в постановці і веденню обліку,

складанні фінансової та податкової звітності, оцінці фінансового стану суб'єкта підприємницької діяльності і т. п.;

- встановлення обґрунтованості, правильності складання і реальності виконання бізнес-планів суб'єктів підприємницької діяльності;
- визначення ринкової вартості рухомого і нерухомого майна;
- встановлення за первинними бухгалтерськими документами окремих фактів, обставин, які для їх виявлення та визначення не вимагають спеціальних знань;
- систематизація та впорядкування бухгалтерських і фінансових документів, вилучених в ході слідчих дій;
- з'ясування інших обставин і фактів, що не входять в компетенцію експерта.

Експерт проводить дослідження виключно на науковій та практичній основі в межах своєї спеціалізації (спеціальних знань).

Спеціальні знання – це знання не загальновідомі, не загальнодоступні, які не мають масового поширення, це знання, якими володіє обмежене коло спеціалістів [1, с. 91].

Список бібліографічних посилань: 1. Шиканов В. И. Актуальные вопросы уголовного судопроизводства и криминалистики в условиях современного научно-технического прогресса. Иркутск : Иркутск. гос. ун-т, 1978. 190 с.

Одержано 12.10.2019

УДК 661.185

Сергій Олександрович БУЗИНА,

*судовий експерт відділу товарознавчих та гемологічних досліджень
Харківського науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру МВС України;*

Ігор Олександрович СІДАК,

*судовий експерт відділу товарознавчих та гемологічних досліджень
Харківського науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру МВС України*

ДОСЛІДЖЕННЯ ЯКОСТІ КОСМЕТИЧНИХ МИЙНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ВОЛОССЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО- ТОВАРОЗНАВЧИХ ЕКСПЕРТИЗ

Ринок косметики та засобів гігієни – один з найпрогресивніших. Незважаючи на економічну кризу він продовжує розвиватися. Зараз його частка від загального прибутку всіх виробничих галузей України налічує менше 1 %. Проте, цей напрям має великі